

# Gosoota Najaasaa

## Description

Torbaan darbe mata duree “Salaata-utubaa Islaama” jedhu jalatti, waa’ee xahaaraa ilaalu jalqabne jirra. Har’as itti fuuun waa’ee najaasaa fi gosoota isaa ni ilaalla. Najaasaa jechuun namoota biratti jibbisiisaa kan ta’eedha. Namoonni najaasaa irraa of eegu, yommuu uffata isaanii tuqe ni dhiqu. Fakkeenyaaaf, fincaan, sagaraa fi kkf najaasadha. Akkuma wanti tokko haraama jechuuf ragaa (daliila) shari’aa barbaachisu, wanta tokkoon najaasadha jechuudhaafis ragaa barbaachisa. Namni wanta tokkoon najaasadha jedhu, ragaa akka fidu isarraa eeggama. Wantoonni najaasaa ta’uu isaanii shari’aan mirkaneesse kanneen armaan gadiiti:

**1-Sagaraa (udaani) fi fincaan namaa-** akka wali galtee aalimoottatti isaan lamaan kunniin najaasaadha. Ragaan sagaraan najaasaa ta'uu agarsiisuu hadiisa Abu Hureyraan gabaasedha. Ergamaan Rabbii (Sallallahu alevy wa sallam) akkana jedhan:

"? ?????? ??????? ??????????? ?????????????? ?????????? ?????????? ?????????? ?????????? ??.

**“Tokkoon keessan yommuu faantoo (laxana caamaa) isaatiin azaa (najaasaa) irra ijatu, biyyeen isa kan qulqulleessudha.” Sunan Abi Daawud 385**

Fincaanis najaasaa ta’uu ragaan agarsiisuu hadiisa Anas gabaasedha: Namtichi baadiyaa tokko masjiida keessatti ni fincaa’e. Namoonni gariin isatti olka’an. Ergasii Nabiyyiin (SAW) akkana jedhan: “**Dhiisaa, addaan hin kuchisisinaa.** (Akka fincaan addaan kutu hin taasisinaa).” Anas itti fufuun ni jedhe: yommuu fincaa’ee fixu, Nabiyyiin (SAW) bishaan baaldin fichisisanii irratti gadi naqan.” Sahih Muslim 284, Sahih Al-Bukhaari 6025

## **2-Al-Mazyi fi Al-Wadyi**

**Al-mazyi**— jechuun dhangala'aa qaql'a, haphii, rarra'aa yeroo waa'ee fedhii saalaa itti yaadan ykn taphatan nama keessaa dhangala'uudha. Garuu akka burqaa bishaanii ykn maniyyi baay'ee kan dhangala'u miti. Haalli kuni dhiira caalaa dubartoota irratti ni baay'ata. Yoo wanti akkanaa si qunname kanaaf nafa dhiqachuun hin barbaachisu. Bakka tuqe san bishaanin dhiqqi ergasii wudu'adhu. Aliyy (radiyallahu anhu) akkana jedha: Miqdad bin Aswadin gara Ergamaa Rabbii (Sallallahu aleih wassallam) ni ergine. Ergasii waa'ee Al-Mazyi kan nama keessaa buhu maal gochuu akka qaban ilaalchisee ni gaafate. Ergamaan Rabbiis (SAW) ni jedhan: “**Qaama saalaa kee dhiqi, ergasii Wudu’adhu.**” [Sahih Muslim 303](#)

Al-Mazyi uffata yoo tuqe, bakka tuqe san bishaan irratti firfisuun ni gaha. Yeroo baay'ee waan nama tuquuf yeroo hundaa uffata ofirraa baasanii miicun waan ulfaataa ta'eef. Sahl bin Huneyf akkana jedha: Ani sababa mazyitiin ulfaatinni guddaan na qunnamaa ture. Sababa isaatiif nafa dhiqachuu nan baay'isa. Waa'ee kana ilaachise Ergamaa Rabbii (SAW) nan gaafadhe. Innis ni jedhe, "Kanarraa wudu'agochuun siif gaha." Anis ni jedhe, Yaa Rasulallah! yoo uffata kiyya tuqe hoo akkam godhaa? ErgamaanRabbiis ni jedhe, "**Bishaan harka tokkotti qiccee uffata kee irraa bakka inni tuqee jira jettee yaaddu irratti firfissi.**" [Sunan Abu Daawud 210](#)

**Al-wadyi** immoo dhangala'aa adii fi furdaa fincaan booda dhufuudha. Yeroo baay'ee sababa infekshiniit (dhibeetin) kan dhufuudha. Kanaaf nafa dhiqachuun hin barbaachisu. Ibn Abbas akkana jedha: "al-Maniyyi, al-wadyi, al-mazy: Maniyyif nafa dhiqachuun ni barbaachisa, al-wadyi fi al-mazyif immoo qaama saalaa kee dhiqi, akkuma salaataf wudu'a gootu wudu'a godhadhu."

Gabaabumatti, al-mazyi fi al-wadyi najisa waan ta'aniif ofirraa qulqulleessu barbaachisa. Garuu al-mazyi fi al-wadyif jedhanii nafa dhiqachuun hin barbaachisu. Qaama saalaa dhiquu fi uffata irraa bakka al-mazyi tuqe bishaan itti firfisuun gahaadha

**3-Dhiiga Haydi (laguu)**– dhiigni haydi najaasadha. Kana ilaachise Asmaa'a bint Abi Bakr ni jetti: Dubartiin takka gara Nabiyyi (SAW) dhuftee akkana jette: Yaa Ergamaa Rabbii! Nu keessaa dubartiin takka dhiigni haydi ni tuqa. Akkam haa gootuu? Nabiyyinis ni jedhan: ni duguugdi, bishaanin ni riigdi, miiccitee ergasii ittiin salaatti." Sahih Muslim 291, Sahih Al-Bukhaari-227

**4-Faandoo beelladaa/bineensaa kan foon isaa hin nyaatamnee**-kunis najaasadha. Abdullah ibn Mas'uud akkana jechuun gabaase: Nabiyyiin (SAW) haajaa uumama bahu (mana fincaanii deemu) barbaadanii akkana jedhan: Dhagaa sadii naaf fidi." Anis dhagaa lamaa fi faando harree fideef. Nabiyyinis dhagaa lamaan fudhatee faandoo ni darbe. Ergasii ni jedhe: Kuni najisa." ([Sahih Al-Bukhaari 156](#))

Kuni kan agarsiisu faandon wanta foon isaa hin nyaatamne najisa ta'uudha.

**5-Gorora saree**–gororri saree najisa. Kana ilaachisee Nabiyyiin (sallallahu aleih wassallam) akkana jedhanii jiru: "**Yommuu sareen meeshaa tokkoo keessanii arraabu, si'a torba dhiqun qulqulla'a, kan jalqabaa biyyeen.**" [Sahih Muslim 279](#)

**6-Foon Booyye**– akka wali galtee warra beekumsaatti foon booyye najisa. Jechi Rabbii olta'aa ifaani ifatti waan dubbatuuf:

﴿ قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ وَإِلَّا أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ حِنْزِيرٍ فَإِنَّهُ وَرِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أَهِلٌ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ﴾

"Jedhi, 'Wanta gara kiyyatti buufame keessatti nama nyaata nyaatu irratti, baktii yookiin dhiiga gadi dhangala'uu yookiin foon booyye,dhugumatti inni najisa, yookiin finchilaan maqaa Rabbiitiin

**ala kan biraan irratti dhayame malee haraama ta'uu hin argadhu.”** Suuratu Al-An'aam 6:145

Aayah armaan olii keesatti foon booyye erga jedhee booda “dhugumatti inni najisa.” jechuun foon booyye najisa akka ta'e ibsa.

**7-Baktii**— Kuni haala shari'attiin osoo hin gorra'amin wanta du'eedha. Akka wali galtee Muslimootatti baktiin najisa. Nabiyyiin (sallallahu aleih wa sallam) akkana waan jedhaniif: “**Gogaan yommuu duugame, qulqulla'e jira.**” [Sahih Muslim 366](#) (Asitti gogaan barbaadame gogaa baktiiti.)

Garuu kanarrraa wanti adda ta'u:

1-Qurxumii fi hawaannisa- qurxummii fi hawaannisni du'an xahaaraa (qulqulluu)dha.

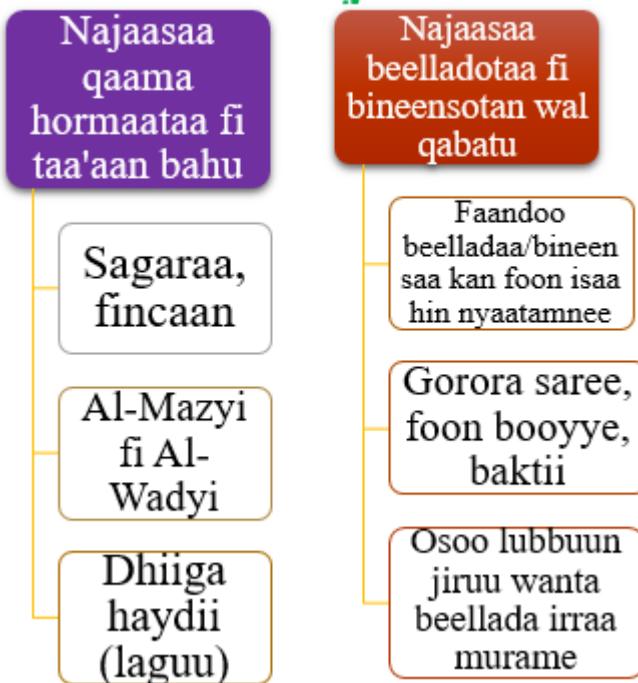
2-Wanta dhiiga dhangala'u hin qabne kan akka tiisisaa, kannisaa fi kkf. Kunniin hundi qulqulluudha.

3-Lafeen, gaafni, kotteen, rifeensi fi baallen wanta du'ee qulqulluudha.

**8-Jiraataa ta'ee osoo jiruu wanta beellada irraa murame**— Beellanni lubbu osoo qabu wanta isarraa murame murtiin isaa murtii baktiiti. Nabiyyin (sallallahu aleih wassallam) akkana waan jedhaniif: “**Beellanni lubbuu kan qabu ta'e osoo jiru wanti isarraa murame baktiidha.**” [Jaami'a At-Tirmizi 1480](#)

**9-Foon beellada/bineensa foon isaa hin nyaatamnee najisa**-ragaan kanaa hadiisa Anas (radyallahu anhu) gabaasedha. Anas akkana jedha: Guyyaa Kheybar foon harree ni arganne. Ergasii Ergamaan Rabbii (Sallallahu aleih wassallam) akkana jechuun lallaban: “Dhugumatti, Rabbii fi Ergamaan Isaa foon harree irraa isin dhoowwu. Suni najisa.” [Sahih Muslim 1940](#)  
Kanaafu, kanarrraa ka'uun foon harree najisa.[\[1\]](#)

## Gosoota Najaasaa



**Kitaabban wabii:**

[1] Sahiih Fiqhu Sunnah-1/71-74, Abu Maalik, The Concise Presentation of Fiqh- Dr. AbdulAziim Badawi, Translator Jamal Zarabozo, fuula 26-29

**Date Created**

October 10, 2020

**Author**

admin